

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 30.10.2001
KOM(2001) 615 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

Miljøsamarbejde i Donau-Sortehavsregionen

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	4
2.	Regionens miljøproblemer	6
2.1.	Donau.....	6
2.2.	Sortehavet.....	11
3.	Det nuværende miljøsamarbejde i regionen.....	13
4.	De vigtigste miljømålsætninger.....	15
5.	Foreslåede foranstaltninger	17
6.	Konklusion	22
Bilag 1	Fortegnelse over akronymer.....	23
Bilag 2	Miljøsamarbejde i regionen.....	24
Bilag 2.1	Den Internationale Kommission for Beskyttelse af Donau	24
Bilag 2.2	Konventionen om beskyttelse af Sortehavet mod forurening.....	26
Bilag 2.3	Andre aktører	27
Bilag 3	Befolkningen i Donau-Sortehavsregionen	35

Resumé

Donau-Sortehavsregionen udgør Europas største ikke-oceaniske vandområde. Hvert år strømmer ca. 350 km³ flodvand fra Donau ud i Sortehavet fra et afvandingsområde på 2 millioner km², dvs. ca. en tredjedel af det kontinentale Europa. Flodens afvandingsområde er hjemsted for over 160 millioner mennesker. Donau er verdens mest internationale flod, hvilket gør koordinerede tiltag til en endnu vigtigere, men også vanskeligere opgave.

Regionen får større strategisk betydning med udvidelsen af EU. Hidtil har Donau været et vigtigt bindeled til Centraleuropa og har endvidere udgjort grænsen mellem EU og Balkan- og Sortehavsregionen. Med udvidelsen af EU vil en række Donaulande blive medlem af EU. Donau vil hermed blive en central akse i Europa, og Sortehavet vil blive et kystområde i EU.

Miljø- og sundhedsproblemerne i Donau- og Sortehavsområdet er meget alvorlige. Donau lider under et voksende pres fra drikkevandsforbrug, kunstvanding, industri, fiskeri, turisme, elfremstilling og sejlads. Alt for ofte er floden også endestation for spildevand. Denne intensive udnyttelse har skabt alvorlige problemer for vandressourcernes kvalitet og mængde og har ført til en nedgang i den biologiske mangfoldighed. For Sortehavets vedkommende er det vigtigste miljøproblem eutrofiering, som skyldes tilledning af næringsstoffer via floderne og direkte fra kyststaterne. Eutrofieringen har siden 1960'erne ført til gennemgribende ændringer i økosystemet og har haft betydelige grænseoverskridende virkninger for biodiversiteten og for befolkningens udnyttelse af dette havområde.

I det seneste årti har man med nationale og internationale miljøinitiativer søgt at rette op på miljøskaderne i Donau og Sortehavet. Der er indgået aftaler om miljøsamarbejde i regionen, nemlig konventionen om beskyttelse af Donau og konventionen om beskyttelse af Sortehavet mod forurening (Sortehavskonventionen). Under disse to konventioner er der opstillet miljøprogrammer, med definition af strategier og afdækning af kriseområder, hvor der er brug for investeringer til løsning af grænseoverskridende problemer. Hidtil har der imidlertid kun været tale om begrænsede investeringer i de projekter, der er prioriteret under de to konventioner. EU har siden 1990 ydet støtte til miljøet i regionen gennem sine forskellige finansieringsordninger, navnlig PHARE- og TACIS-programmerne. Flere af EU-landene deltager i bilaterale miljøbistandsprogrammer. Også FN og Den Globale Miljøfacilitet (GEF) har ydet støtte til miljøprojekter, og der er gjort en stor indsats for at samordne aktiviteterne og undgå overlapninger.

Hidtil har de forskellige foranstaltninger og initiativer imidlertid vist sig at være utilstrækkelige til at vende miljø- og sundhedsudviklingen i Donau-Sortehavsregionen. Der skal derfor sættes stærkere ind for at genskabe et acceptabelt miljø for befolkningen.

Denne meddelelse gør kort rede for miljøsituationen i Donau-Sortehavsregionen og de igangværende samarbejdsaktiviteter. Den gennemgår en række prioriterede foranstaltninger til forbedring af miljøet og opstiller en strategi til opfyldelse af de miljømålsætninger, der bør sættes for regionen. EU og medlemsstaterne bør inddrages stærkere i et miljøsamarbejde i regionen, bl.a. gennem en samordnet indsats fra alle de finansieringsinstrumenter, der opererer i regionen. Dette vil spille en central rolle for udviklingen af et bredt samarbejde mellem landene og for fred og stabilitet i Donau-Sortehavsregionen.

1. INDLEDNING

Donau-Sortehavsregionen udgør Europas største ikke-oceaniske vandområde. Hvert år strømmer ca. 350 km³ flodvand fra Donau ud i Sortehavet fra et afvandingsområde på 2 millioner km², dvs. ca. en tredjedel af det kontinentale Europa. Donau er den største af de floder, der munder ud i Sortehavet. Det er Europas næstlængste flod (efter Volga), med over 2857 km fra udspringet i Schwarzwald i Tyskland til Sortehavet. Bortset fra Donau udløber også Europas tredje- og fjerdestørste floder, Dnepr og Don, i Sortehavet. Sortehavs-bassinet er hjemsted for en befolkning på over 160 millioner.

Donau

17% af Donaus afvandingsområde ligger i EU, 57% i kandidatlandene og 25% i ikke-ansøgerlande. Sortehavet er omgivet af tre kandidatlande: Rumænien, Bulgarien og Tyrkiet samt af Ukraine, Rusland og Georgien.

99% af afvandingsområdet er fordelt på tretten lande, nemlig Tyskland (7%), Østrig (10%), Den Tjekkiske Republik (3%), Den Slovakiske Republik (6%), Ungarn (11%), Slovenien (2%), Kroatien (4%), Bosnien (7%), Jugoslavien (9%), Bulgarien (6%), Rumænien (29%), Moldova (1%) og Ukraine (4%). Den resterende 1% af afvandingsområdet ligger i så forskellige lande som Polen, Italien og Schweiz.

Den Blå Donau, som floden ofte kaldes, er bindeled mellem 80 millioner mennesker og en mangfoldighed af forskellige traditioner, kulturer og historiske erfaringer. Donau og navnlig flodens vådområder er hjemsted for en mangfoldighed af planter og dyr, herunder mange sjældne og truede arter. Donau udnyttes som drikkevandskilde og er grundlaget for landbrug, industri, fiskeri, turisme og rekreative aktiviteter; den udnyttes til elfremstilling og sejlads og, alt for ofte, til bortskaffelse af spildevand. Denne intensive udnyttelse har skabt problemer med vandressourcernes kvalitet og kvantitet og har ført til sundhedsproblemer og til et fald i områdets biodiversitet.

Sortehavet

Sortehavet er et af de mest bemærkelsesværdige af verdens regionale have. Det har næsten ingen forbindelse med verdens andre oceaner, men det når en dybde på 2212 m. Eutrofieringen af Sortehavet som følge af den voldsomme tilførsel af næringsstoffer via floderne og direkte fra kyststaterne har siden 1960'erne ført til gennemgribende ændringer i økosystemet. Dette har haft betydelige grænseoverskridende konsekvenser for biodiversiteten og for menneskers anvendelse af Sortehavet, bl.a. fiskeri og rekreative aktiviteter.

Den hidtidige indsats for at vende denne situation har været utilstrækkelig, og der må derfor sættes ind for at genoprette miljøet til et niveau, der er acceptabelt for regionens befolkning - og for at beskytte og genoprette Sortehavsøkosystemerne, der har betydning for økologien og biodiversiteten på globalt plan.

Den eneste forbindelse mellem Sortehavet og Ægæerhavet og Middelhavet er Bosporus-strædet, en 35 km lang naturlig kanal, som visse steder kun er 40 m dyb. Vandet i Bosporus-strædet strømmer i to lag, idet det nederste lag fører havvand til Sortehavet fra Middelhavet, mens det øverste lag, med dobbelt så stort volumen, returnerer en blanding af havvand og ferskvand til Middelhavet.

Regionalt samarbejde

Landene i Donau-Sortehavsregionen er snævert forbundet gennem deres fælles politiske og kulturelle arv, og også miljømæssigt er de stærkt forbundet, fordi floden krydser landegrænserne. Der har i historiens løb været et betydeligt samarbejde mellem landene i området. I fremtiden må landene arbejde endnu tættere sammen for at kunne genoprette vandøkosystemerne.

Et fælles mål om at forvalte floderne og de regionale have kan blive et betydeligt aktiv for landene, da det kan skabe grobund for et frugtbart samarbejde. Men på den anden side kan det også, indirekte, blive en kilde til spændinger mellem landene, som det har været tilfældet, når forureningen gennem floderne har spredt sig fra et land til et andet. Det regionale aspekt ved samarbejdet i Donau-Sortehavsregionen vil være et af midlerne til at sikre fredelig sameksistens i et genforenet Europa på lang sigt.

Samarbejdet mellem landene i Donau-Sortehavsregionen vil kunne fungere som en kraftig katalysator for regionens teknologiske og økonomiske udvikling. Takket være samarbejdet vil landene kunne bruge Donau som vandvej. Det giver mulighed for billigere og mindre miljøbelastende transport og vil kunne bidrage til, at den økonomiske udvikling spreder sig hurtigere i hele regionen. Denne effekt har man allerede kunnet påvise for Rhinen, som har været centrum for den første økonomiske udvikling i Europa i området mellem London og Milano, hvor nu over en tredjedel af Europas rigdom er koncentreret.

Relationerne med EU

EU og medlemsstaterne har mange grunde til at skabe og opretholde et snævert samarbejde med landene i Donau-Sortehavsregionen. **Med udvidelsen af EU vil et stort antal Donaulandene blive medlemmer af EU. Donau vil blive en central akse i det udvidede EU, og Sortehavet vil blive et af EU 's kystområder.**

En del af Donau løber gennem Tyskland og Østrig, og det er klart, at disse medlemsstater må samarbejde med regionens andre lande. Italien er også tæt forbundet med regionen, gennem Donau afvandingsområdet, hvoraf en lille del ligger i Italien, og gennem Adriaterhavet, som det deler med Bosnien og Hercegovina, Kroatien, Slovenien, Forbundsrepublikken Jugoslavien og Albanien. For Grækenland har miljøsituationen i Sortehavsområdet stor betydning, da vandet fra Sortehavet berører Ægæerhavet og de græske kyster. Et snævert samarbejde mellem regionens aktører og EU er en vigtig forudsætning for, at der kan skabes politisk opbakning bag de fælles foranstaltninger, der skal træffes.

Der planlægges eller gennemføres for tiden en lang række foranstaltninger for Donau-Sortehavsregionen. Som følge af disse foranstaltninger og den kendsgerning, at Sortehavskommissionen for nylig har givet Europa-Kommissionen observatørstatus, bør EU indtage en mere proaktiv holdning og involvere sig stærkere i miljø-samarbejdet i dette område.

2. REGIONENS MILJØPROBLEMER

Et af de vigtigste miljøproblemer i tilknytning til vandområderne i Donau-Sortehavsregionen er forårsaget af det store indhold af næringsstoffer, som tilføres Sortehavet, både gennem floderne og direkte fra landbaserede kilder. Dette fører til eutrofiering af floderne og havet, og der er almindelig enighed om, at dette er en af hovedårsagerne til forringelsen af vandmiljøet. Eutrofiering har konsekvenser for biodiversiteten i vandområderne og i de omgivende vådområder og skove og også for befolkningens sundhed

Eutrofiering anses generelt for at være et af de alvorligste problemer i Sortehavet.

Ved eutrofiering forstås overdreven tilledning af organiske stoffer i vandmiljøet, navnlig alger (fytoplankton). Alger vokser i alt overfladevand, hvor der er tilstrækkeligt med lys og væsentlige næringssalte, navnlig kvælstof og fosfor.

Når næringsstofniveauet er for højt, giver det næring til en omfattende plankton-produktion, og når plankton nedbrydes, vokser iltforbruget for meget, og de heraf følgende uønskede ændringer i vandkvaliteten kan medføre, at dyre- og plantearter uddør.

Dette er allerede sket i Sortehavet, hvor der er alvorlige afbrydelser i fødekæden.

2.1. Donau

Donau er langt den største kilde til næringsstofforureningen af Sortehavet.

Donau afvandingsområdet kan opdeles i tre underregioner: det øvre, det mellemste og det nedre bækken, der også omfatter Donau-deltaet. Det øvre løb strækker sig fra udspringet i Tyskland til Bratislava i Den Slovakiske Republik. Det mellemste løb er den største del og strækker sig fra Bratislava til dæmningskomplekset Jernporten i Forbundsrepublikken Jugoslavien/Rumænien. Flodens nedre løb skærer gennem Rumæniens og Bulgariens sletteområder og højlandsplateau og bjerge. Endelig dækker Donaus delta, hvor floden deler sig op i tre hovedgrene, et areal på 6000 km².

Donaus bifloder

De vigtigste bifloder til Donau er Inn (Schweiz, Østrig, Tyskland), Drava (Østrig, Slovenien, Kroatien og Ungarn), Tisza (Slovakiet, Rumænien, Ukraine, Ungarn og Jugoslavien), Sava (Slovenien, Kroatien, Bosnien og Hercegovina, Jugoslavien), Morava (Jugoslavien) og Prut (Ukraine, Moldova, Rumænien).

Donau afvandingsområdet

Source of the data for the map: City of Vienna

I 1997 blev der oprettet en fælles teknisk arbejdsgruppe mellem Den Internationale Kommission for Beskyttelse af Sortehavet og Den Internationale Kommission for Beskyttelse af Donau. Beskrivelsen i denne meddelelse af miljøtilstanden i Donau og Sortehavet er baseret på rapporten fra denne gruppe. Er der anvendt andre kilder, anføres dette separat.

Oplysninger fra denne arbejdsgruppe udgør det seneste omfattende datasæt om Donau og Sortehavet. Siden da er der ikke offentliggjort officielle data for hele Donau- og Sortehavsregionen.

De vigtigste problemer for Donau-flodens økosystemer er:

Stor tilførsel af næringsalte (kvælstof og fosfor).

Ca. halvdelen af de næringsalte, der udledes i floden, kommer fra landbruget, en fjerdedel fra industrien og en lignende andel for husholdningerne. De vigtigste forureningskilder er affald fra byerne og industrien, kemiske gødningsstoffer og naturgødning fra intensivt husdyrbrug såvel som forarbejdning af petrokemikalier, forarbejdning af jern og metal, tømmerproduktion, papir- og træmasseproduktion og bortskaffelse af fast kommunalt affald.

Konkurrence om vandressourcerne

Dette er et alvorligt problem i Donau afvandingsområdet som følge af mangelen på integreret planlægning og forvaltning af vandressourcerne. Kunstvanding og industrien tegner sig for størstedelen af vandforbruget.

Overudnyttelse af overflade- og grundvand

Ændringer i flodens strømforhold

Herunder sedimenttransport

Forurening med farlige stoffer

Herunder tungmetaller, olie, iltforbrugende stoffer og mikrobiologisk forurening

Forurening som følge af uheld

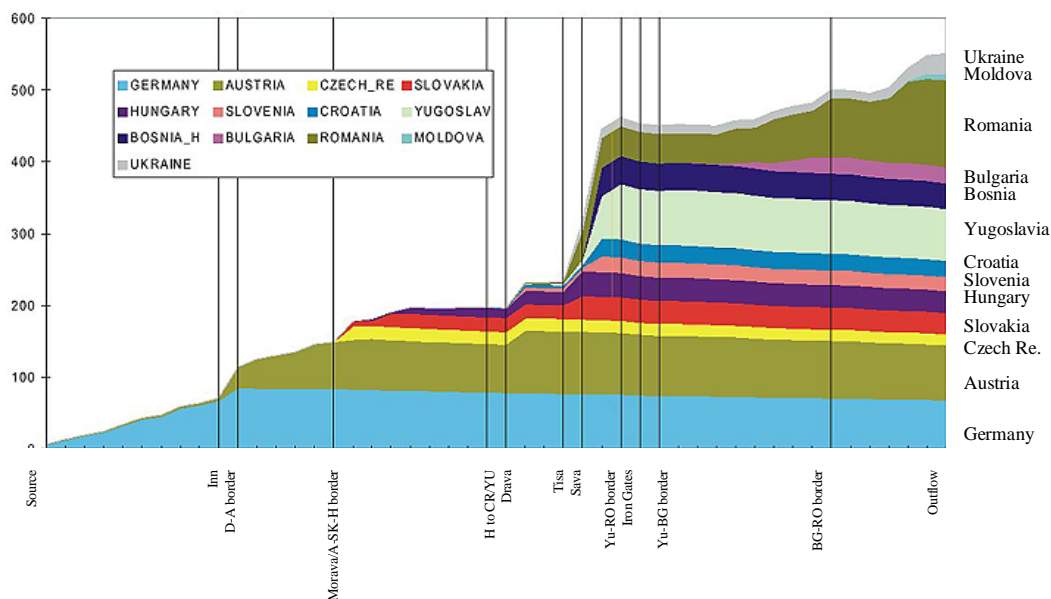
Ødelæggelse og tab af vådområder

En analyse har vist, at der er tale om en gradvis stigning i kvælstoftilførslen fra Donaus udspring til dens mellemste løb, hvor kvælstofbelastningen stiger meget kraftigt som følge af tilførslen af bifloderne Drava, Tisza og Sava. Den gradvise stigning fortsætter frem til udløbet. Bidragene fra de enkelte lande udviser en gradvis eller springende forøgelse svarende til stigningen i bidragene fra deres afvandingsområder. Nedenstrøms mindskes landenes bidrag til kvælstofbelastningen gradvis, fordi en del af kvælstoffet forsvinder fra vandet og omdannes til gasformigt kvælstof gennem denitrifikation.

Den **samlede kvælstofbelastning af Donau** anslås til mellem 537 000 og 551 000 tons pr år, afhængigt af hvordan mindskelsen som følge af denitrifikation beregnes. Disse data gælder for perioden 1992-1996 og er beregnet på grundlag af en "steady state"-model og tager ikke fuldstændigt hensyn til mulige oversvømmelser og andre uforudsete begivenheder. De bør kun tages som et fingerpeg om kvælstofbelastningens omfang.

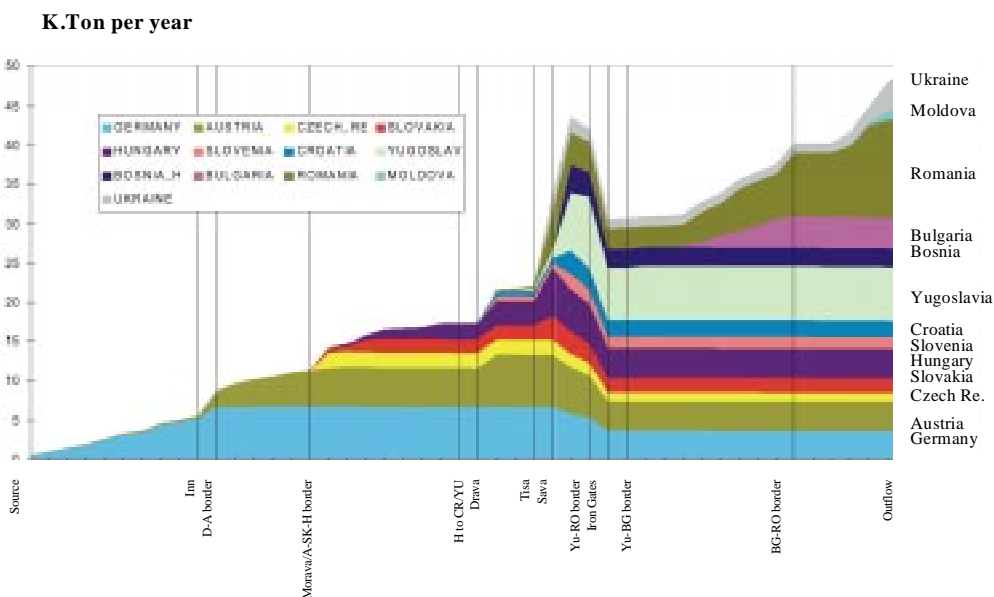

K.Ton per year

Et tilsvarende billede tegner sig for fosfor. I dette tilfælde er fjernelsen af fosfor imidlertid ikke fordelt over hele flodens løb, som tilfældet er med kvælstof. Fosfor fjernes kun fra floden i området omkring Jernporten, nedenstrøms for de steder, hvor Drava, Tisza og Sava-bifloderne munder ud i Donau. Koncentrationen falder derfor skarpt lige neden for den kraftige stigning dér hvor disse bifloder munder ud i Donau.

Den **samlede fosforbelastning i Donau** er på 48 900 tons pr. år. Disse data gælder for perioden 1992-1996. De er beregnet på grundlag af en "steady state"-model og tager ikke fuldstændigt hensyn til mulige oversvømmelser og andre uforudsete begivenheder. De bør kun tages som et fingerpeg om fosforbelastningens omfang.

Stor kvælstofbelastning

Kvælstof- og fosforbelastningen i Donau er stor sammenholdt med tilførslen til havet fra andre store floder i Europa. F.eks. er kvælstofbelastningen fra Rhinen i samme periode ca. 50 000 tons pr. år og fra Seine-floden på 149 000 tons, sammenlignet med de 537-551 000 tons fra Donau.

Bidraget fra de forskellige lande i regionen til den samlede kvælstof- og fosforbelastning af Donau (beregnet ved kilden) er anført i tabellen nedenfor:

Land	Kvælstof	Fosfor	% af Donau-befolkning ¹	Kvælstofbelastning/person kg/år	Fosforbelastning/person (kg/år)
Tyskland	12,3-13%	7,6%	10,9	7,3	0,4
Østrig	13,9-14,4%	7,7%	9,2	10,0	0,5
Den Tjekkiske Republik	2,8%	2,2%	3,4	5,4	0,4
Slovakiet	5,4-5,5%	3,5%	6,2	5,8	0,3
Ungarn	5,6%	7,7%	12,2	3,0	0,4
Slovenien	3,5-3,6%	2,7%	2,0	11,8	0,8
Kroatien	4,1%	4,5%	3,8	7,2	0,7
Jugoslavien	12,8-13,1%	14,4%	10,8	8,0	0,8
Bosnien-Hercegovina	6,4-6,5%	4,6%	3,5	12,4	0,8
Bulgarien	4-4,1%	8,1%	4,6	5,9	0,1
Rumænien	21,3-22%	26,0%	27,1	5,4	0,6
Moldova	1,4-1,5%	2,9%	2,3	4,2	0,7
Ukraine	5-5,1%	8,1%	3,7	9,0	1,3

Tabellen viser, at de største bidragydere for kvælstofs vedkommende, med mere end 10%, er Tyskland, Østrig, Rumænien og Forbundsrepublikken Jugoslavien. Hvad fosfor angår, er de største bidragydere Forbundsrepublikken Jugoslavien og Rumænien. Det skal bemærkes, at der ikke nødvendigvis altid er nogen overensstemmelse mellem befolkningens størrelse og næringsstofbelastningen. Indsatsen for at løse problemerne med flodens næringsstofbelastning bør derfor målrettes nøje, idet der både tages hensyn til et givet lands relative og absolutte bidrag til forureningen af Donau og Sortehavet.

For de andre vigtigste forureningsstoffer i Donau og Sortehavet findes der ikke tilsvarende data.

¹ Se bilag 3 for anvendte data.

På trods af forurening og dæmningsanlæg rummer Donaus afvandingsområde visse velbevarede naturområder i. Den rumænske del af deltaet er registreret i henhold til Ramsarkonventionen og blev i 1992 udpeget som biosfære-reservat inden for rammerne af UNESCO's Man and the Biosphere Programme. Et andet unikt økosystem er Karstvådområderne ved Donaus nedre løb i Rumænien og Bulgarien

Konventionen om vådområder, undertegnet i Ramsar, Iran, i 1971, er en mellemstatslig traktat, som opstiller rammerne for nationale foranstaltninger og internationalt samarbejde med henblik på bevaring og rationel udnyttelse af vådområder og disses ressourcer.

Konventionen tæller nu 124 kontraherende parter og omfatter 1073 vådområder på i alt 81,76 millioner ha, som er udpeget med henblik på opførelse på Ramsar-listen over vådområder af international betydning.

2.2. Sortehavet

Seks lande støder ud til Sortehavet: Rumænien, Bulgarien, Tyrkiet, Georgien, Rusland og Ukraine.

Eutrofiering har siden 1960'erne medført gennemgribende ændringer i Sortehavets økosystem, med betydelige grænseoverskridende konsekvenser for biodiversiteten og befolkningens udnyttelse af havet, bl.a. til fiskeri og rekreative formål.

De kvælstof- og fosforforbindelser, der er årsag til eutrofiering, kommer fra hele Sortehavs afvandingsområdet. Af "Black Sea Transboundary Diagnostic Analysis" (1996) fremgår det, at i 1992 kom 70% af næringsstofferne fra de seks Sortehavslande. For tre af Sortehavslandene - Rumænien, Bulgarien og Ukraine - finder en stor del af næringsstofudledningen sted gennem Donau. De resterende 30% kommer fra lande, der ikke støder ud mod Sortehavet.

Dnepr-floden transporterer årligt omkring 20 000 tons kvælstof til Sortehavet.

De enkelte landes kvælstof- og fosforbidrag (beregnet ved kilden) til Sortehavet fremgår af denne tabel (Vurdering af forureningen i Sortehavet, 1998):

Land	Kvælstof	Fosfor	% af Sortehavs- befolkningen Sortehavet ²
Bulgarien	14%	5%	5,0
Rumænien	27%	23%	20,6
Ukraine	12%	20%	42,2
Den Russiske Føderation	10%	13%	23,4
Georgien	<1%	1%	1,8
Tyrkiet	6%	12%	7,0
Ikke-kystlande	30%	26%	-

Tabellen viser, at der ikke altid er overensstemmelse mellem befolkningens størrelse i Sortehavslandene og næringsstofbelastningen. Indsatsen for at løse problemerne med næringsstofbelastning bør derfor målrettes nøje, idet der både tages hensyn til det relative og absolutte bidrag til forureningen.

Den seneste udvikling

Tilledningen af næringsstoffer til Sortehavet fra Donau er faldet i de seneste år. Dette skyldes den faldende tendens i økonomien i de nedre Donaulande og de tidligere Sovjetlande, de foranstaltninger, der er truffet for at mindske udledningen af næringsstoffer i de øvre Donaulande, samt indførelsen af forbud mod polyfosfat i vaskemidler i nogle lande. Det samlede kvælstofniveau er imidlertid stadig mindst fire gange så højt som i 1960'erne (der har næsten ikke været nogen nedgang i den samlede belastning med uorganisk kvælstof fra 1980), mens fosforniveauerne synes at være stort set de samme som i 1960'erne.

Silikatbelastningen er dalet til ca. 30% i forhold til 1960-niveauet ("Causes and Effects of Eutrophication in the Black Sea; Summary Report; June 1999. Danube Pollution Reduction Program").

Sortehavet er også stærkt forurenet af spildevand, en situation, der forværres yderligere af den svage økonomi i kyststaterne, som kun dårligt har råd til de store investeringer i spildevandsanlæg, som er nødvendige for at undgå forurening af vandet. Nogle lande (f.eks. Bulgarien og Rumænien) er allerede ved at investere i nye vandrensingsanlæg, men generelt foregår der ingen eller kun mangelfuld vandrensning omkring Sortehavet. Der er også alvorlige problemer med bortskaffelse af fast affald.

Olieforurening i Sortehavet synes ikke at være noget udbredt problem, men har dog betydning i kystområderne omkring flodmundinger, spildevandsudløb, industrianlæg og havne. Der er imidlertid ved at opstå nye miljøproblemer som følge af den hurtige stigning i anvendelsen af Sortehavet som vandvej, navnlig til transport af olie fra de nyligt åbnede oliefelter ved Det Kaspiske Hav. Denne udvikling medfører stor risiko for tankskibulykker, navnlig i Bosporus-strædet.

² Se bilag 3 for anvendte data.

Der er ikke fundet tegn på nævneværdig **forurening med tungmetaller** eller pesticider og andre persistente organiske forureningsstoffer (f.eks. PCB) i Sortehavet.

Et andet alvorligt problem er knyttet til tabet af **biodiversitet** i Sortehavet. Oprindeligt var den biologiske mangfoldighed meget rig, navnlig på Sortehavets nordvestlige fastlandssokkel, hvor der fandtes et unikt økosystem med rødalger. Dette område er nu en iltfattig "død zone" på visse årstider. I de sidste 30 år er det samlede areal, hvor disse betingelser gør sig gældende, blevet 1000 gange større. Dette har haft konsekvenser for hele Sortehavet og har ændret balancen mellem de forskellige arter og dermed resulteret i et ustabil økosystem. Et andet problem er overfiskning. Siden 1960'erne er fiskeindustrien vokset, og man er begyndt at anvende højteknologiske fiskesøgningsmetoder. Der er endvidere problemer som følge af tilkomsten af en fremmed art, ribbegoblen, som ikke har naturlige prædatorer i Sortehavet. Den har derfor bredt sig og siges at have nået en samlet biomasse på omkring 1 milliard tons i Sortehavet, mere end verdens årlige fiskefangst på dens højdepunkt i 1989-1990. Dette har haft enorme virkninger for Sortehavets økosystemer og kommercielle fiskebestande.

Disse problemer har, sammen med vandforureningen med navnlig næringsstoffer samt en øget turbiditet, resulteret i en nedgang i antallet af kommercielle fiskearter fra 26 til 6 siden slutningen af 1970'erne.

3. DET NUVÆRENDE MILJØSAMARBEJDE I REGIONEN

Donaulandene har undertegnet konventionen om samarbejde om beskyttelse og bæredygtig udnyttelse af Donau (ICPDR) om miljøsamarbejde i flodens afvandingsområde. Det Europæiske Fællesskab er også part i konventionen og finansierer en del af konventionens aktiviteter. Det er Den Internationale Kommission for beskyttelse af Donau, der gennemfører konventionen.

De parter, der har ratificeret konventionen om beskyttelse af Donau, er: Østrig, Bulgarien, Kroatien, En Tjekkiske Republik, Tyskland, Ungarn, Moldova, Rumænien, Den Slovakiske Republik, Slovenien og Det Europæiske Fællesskab. Ukraine har undertegnet, men ikke ratificeret konventionen, og Bosnien og Hercegovina og Forbundsrepublikken Jugoslavien er observatører

Parterne i Sortehavskonventionen er:

Rumænien, Bulgarien, Ukraine, Georgien, Rusland og Tyrkiet.

Europa-Kommissionen har på Fællesskabets vegne for nylig modtaget officiel observatørstatus.

Samarbejdet om beskyttelse af Sortehavsmiljøet finder sted inden for rammerne af konventionen om beskyttelse af Sortehavet mod forurening (Sortehavskonventionen).

Disse to konventioner bør være udgangspunktet for det regionale samarbejde, og indsatsen for at støtte regionen. Sigtet bør derfor snarere være at befæste disse konventioner end at skabe nye konventioner, som det til tider er blevet foreslået

EU-støtte

Det Europæiske Fællesskab har siden 1990 ydet støtte til Donauregionen gennem PHARE-programmet³, der både består af nationale programmer og flerlandeprogrammer til støtte for landene i regionen. Miljøprogrammet for Donau var de første flerlandeprogram, der blev godkendt, og er samtidig et af de største projekter, der hidtil er iværksat. Samtidig har også FN og GEF været aktive i regionen, og der er gjort en stor indsats for at samordne EU's og FN's aktiviteter og dermed undgå overlapninger.

I Juli 2000 tilsluttede Rådet sig et forslag fra EU-Kommissionen om tilskud til en international fond til oprensning af Donau (Rådets afgørelse 2000/474/Europa-Kommissionen af 17. juli 2000). Siden januar 2001 har Donau-Kommissionen med sæde i Budapest påbegyndt oprensningen af dele af Donau.

Der er også ydet PHARE- og TACIS-støtte til miljøprojekter i Sortehavsregionen siden påbegyndelsen af miljøprogrammet for Sortehavet, som blev etableret i 1993 med støtte fra GEF og FN. Det overordnede mål har været at bistå Bulgarien, Rumænien, Rusland, Ukraine og Georgien med at øge deres individuelle og samlede kapacitet til at løse miljøproblemerne i Sortehavsområdet. Der er endvidere ydet TACIS-støtte til Georgien, Rusland og Ukraine, så de kan deltage i og gennemføre Sortehavskonventionen og den strategiske handlingsplan for Sortehavet, navnlig med hensyn til undervisning i og bevidstgørelse om problemerne med Sortehavet, bistand til lokale grupper og videreformidling af knowhow.

Strategiske handlingsplaner

Programmerne for Donau og Sortehavet har lige fra begyndelsen været fokuseret på at opstille strategier og afdække krisesituationer, hvor der er behov for investeringer til løsning af grænseoverskridende problemer. Et af de hidtil vigtigste mål, der er nået for både Donau-Sortehavsregionen, er udviklingen af strategiske handlingsplaner. De vil danne udgangspunktet for fremtidens aktiviteter.

Begrænsede investeringer

Hidtil er der imidlertid kun foretaget begrænsede investeringer i de prioriterede projekter, der er opstillet som led i de to programmer. Hovedproblemet synes at være, at "hot spots" i Donau-Sortehavsregionen endnu ikke indtager en fremtrædende plads i landenes offentlige investeringsprioriteringer, og de indgår heller ikke i overordnede strategier på nationalt plan.

Der er foreslået et sæt harmoniserede vandkvalitetsmålsætninger for Sortehavet i overensstemmelse med den strategiske handlingsplan for Sortehavet fra 1996, men gennemførelsen af planen er stærkt forsinket.

Som en del af den struktur, der blev skabt under miljøprogrammet for Sortehavet, er der oprettet et aktivitetscenter i hvert enkelt Sortehavsland. Centrene har hvert deres ansvarsområde, f.eks. fiskeri, biodiversitet, overvågning, som de skal koordinere på regionalt plan. Samtidig er der i alle landene udpeget nationale knudepunkter for de nævnte aktiviteter. Dette netværk af aktivitetscentre befinder sig imidlertid i en vanskelig situation som følge af manglende finansiering og støtte fra landenes regeringer.

---

³ Fra den 1. januar 2000 skal al førtiltrædelsesstøtte orienteres mod forberedelse af kandidatlandene med henblik på deres tiltrædelse, dvs. de prioriterede opgaver, der er anført i Tiltrædelsespartnerskaberne.

I bilag 2.3 findes en liste over udvalgte EU-projekter, der er gennemført i regionen i de seneste ti år. For Donau-regionen omfatter disse både undersøgelser og investeringer i vand- og spildevandsprojekter, som har haft direkte indvirkning på vandkvaliteten i Donau og Sortehavet.

EU har for nylig truffet yderligere foranstaltninger for at fremme det regionale miljøsamarbejde som led i det regionale miljøgenopretningsprogram for Balkan.

Dette program kan - som led i den internationale bistand til Balkan-regionen - danne grundlag for samordning af miljøaktiviteterne, med særlig fokus på institutionsopbygning, men også på visse presserende investeringer. Noget tilsvarende findes i EAP-taskforcen (<http://www.oecd.org/env/eap/eaptf/12taskforce/index.htm>).

4. DE VIGTIGSTE MILJØMÅLSÆTNINGER

De overordnede miljømålsætninger for Donau-Sortehavsregionen blev opstillet af Den fælles Arbejdsgruppe for Donau/Sortehavet i 1998. Fællesskabet deler disse målsætninger og ønsker at fremme dem.

Målet på lang sigt er at mindske koncentrationen af næringsstoffer og andre farlige stoffer, så regionens økosystemer kan komme på fode igen.

Størstedelen af landene i regionen har vedtaget nationale miljøstrategier, herunder også for Donau og Sortehavet. Den mest presserende økonomiske udvikling bør imidlertid planlægges på en måde, der sikrer, at der indføres passende foranstaltninger og fremgangsmåder til begrænsning af udledningen af næringsstoffer fra punktkilder (fra byer, industri og landbrug) og diffuse kilder (landbrug).

Den nuværende tilledning af næringsstoffer i Sortehavet skyldes særlige forhold, nemlig de seneste ti års alvorlige økonomiske nedgang i størstedelen af kyststaterne. Det er imidlertid af største vigtighed, at næringsstoffilledningen forbliver lav uanset den økonomiske udvikling, og at de nationale udviklingsplaner derfor omfatter programmer til bekæmpelse af udledningen af næringsstoffer og farlige stoffer.

På baggrund af ovenstående

Det kortsigtede mål er, at alle landene i Donau-Sortehavsregionen opstiller og gennemfører hasteforanstaltninger for at undgå, at udledningen (bl.a. via Donau) af kvælstof og fosfor i Sortehavet overskrider niveauet i 1997.

Den fælles tekniske arbejdsgruppe for Donau-Sortehavsregionen har foreslået 1997 som referenceår, da gruppens analyse har vist, at der er tale om status quo eller måske endog en lille forbedring i økosystemernes tilstand i Sortehavet.

Andre vigtige målsætninger bør efter Europa-Kommissionens mening være i overensstemmelse med principperne i EU's vandrammedirektiv:

- at forhindre yderligere forringelse og beskytte og forbedre tilstanden for de akvatiske og terrestriske økosystemer og vådområder, der direkte afhænger af de akvatiske økosystemer
- at fremme bæredygtig udnyttelse af vandressourcerne på grundlag af langsigtet beskyttelse af de eksisterende vandressourcer
- at beskytte og forbedre vandmiljøet på grundlag af særlige foranstaltninger for prioriterede stoffer og forbud mod eller udfasning af de prioriterede farlige stoffer
- at sikre gradvis nedbringelse af grundvandsforureningen og forhindre, at det forurenes yderligere
- at bidrage til at afværge virkningerne af oversvømmelser og tørke

Integreret kystzoneforvaltning

Europa-Kommissionen vedtog i 2000 en meddelelse om integreret kystzoneplanlægning: En strategi for Europa (KOM/2000/547 af 27. september 2000). Denne meddelelse opstiller de principper, der bør følges for at fremme bæredygtig planlægning og forvaltning i kystzoner. Meddelelsen beskriver de foranstaltninger, der vil blive truffet på EU-plan for at fremme disse principper, men understreger samtidig betydningen af foranstaltninger på nationalt, regionalt og lokalt plan.

I betragtning af de mange og stadig alvorligere problemer i Sortehavets kystområde bør principperne for integreret kystzoneforvaltning anvendes i forbindelse med planlægning og forvaltning i denne region.

Princippet med integreret kystzoneforvaltning understreger:

Behovet for samordning mellem de mange økonomiske og administrative sektorer, som er virksomme i kystområderne

Forbindelserne mellem aktiviteterne i baglandet og kystområdets tilstand

Betydningen af sammenhængende planlægning og forvaltning af kystzonens land- og havvendte side

Behovet for planlægnings- og forvaltningssamarbejde mellem nabolande omkring et regionalt hav

5. FORESLÅEDE FORANSTALTNINGER

For at kunne løse problemet med eutrofieringen af Donau og Sortehavets økosystemer og for at kunne opfylde de målsætninger, der er gjort rede for i afsnit 4, er der behov for en samordnet indsats fra alle de berørte lande og fra de internationale organisationer, der arbejder i regionen.

Der er almindelig enighed om, at den bedste model for overordnet vandforvaltning følger grænserne for det pågældende afvandingsområde, som er den naturlige, geografiske og hydrologiske enhed, og altså ikke de administrative eller politiske grænser.

Det er den model, der nu udvikles i EU i forbindelse med gennemførelsen af det nye vandrammedirektiv, og det er den model, der foreslås for et styrket miljøsamarbejde i Donau-Sortehavsregionen.

Selv om de Donau-lande, der ikke er medlem af EU, ikke kan gennemføre vandrammedirektivet i ordets snævre forstand, har alle medlemslandene af Donau-konventionen besluttet at følge vandrammedirektivets forvaltningsprincipper.

Gennemførelsen samordnes af en ekspertgruppe under Donau-Kommissionen og har Europa-Kommissionen som formand. Tidsplanen for gennemførelsen er den samme, som er fastsat i direktivet for de nuværende medlemsstater.

De forpligtelser i EU's vandrammedirektiv, der er relevante for Donau-Sortehavs afvandingsområdet, omfatter:

*Vandbeskyttelse skal omfatte alle vandområder
Opnåelse af en god tilstand for alle vandområder inden for en bestemt frist
Vandforvaltning baseret på hele afvandingsområdet
Kombineret anvendelse af emissionsgrænseværdier og kvalitetsnormer
Korrekt prissætning
Større inddragelse af befolkningen
Strømlining af lovgivningen*

For hvert flodområde skal der opstilles en "vandområdeplan". Denne skal omfatte en analyse af flodområdets karakteristika, en undersøgelse af indflydelsen fra menneskelige aktiviteter på vandets tilstand og en økonomisk analyse af vandanvendelsen i området.

Nu da alle Donau-landene deltager i denne forvaltningsmodel, der omfatter et flodområde som helhed, vil nogle af Sortehavets kystområder blive henregnet til Donau-vandområdedistriktet, hvilket vil befordre en integreret indfaldsvinkel, der omfatter hele afvandingsområdet for Donau og Sortehavet.

For de andre floder, der løber ud i Sortehavet, er der bestræbelser i gang for at opstille handlingsplaner - de første skridt i retning af vandområdeforvaltning - der kan danne udgangspunkt for en integreret indfaldsvinkel til beskyttelse af Sortehavet⁴.

---

⁴ For Dnepr-floden (Rusland, Belarus og Ukraine) er man som led i et GEF-finansieret program i færd med at udvikle en handlingsplan for Dnepr-flodområdet. Projektet skal bistå Dnepr-landene med at lo-

De miljøproblemer i Sortehavet, som ikke direkte skyldes næringsstoffer og anden form for forurening i de floder, der løber ud i Sortehavet, skal også inddrages i arbejdet. Det drejer sig om at opstille kriterier for bæredygtigt fiskeri, forurening med olie og farlige stoffer, luftbåren forurening, dumpning, forurening fra skibe og forebyggelse af uheld.

De planlagte foranstaltninger tjener tre instrumentelle formål:

1) En operationel ramme for samarbejde i hele regionen

2) Forbedret integration af Donau- og Sortehavsprioriteringerne i EU's samarbejdspolitiske ramme, herunder sektorintegration

3) Mere effektiv finansiel bistand.

Skabelse af en operationel ramme for samarbejde i hele regionen

De institutionelle rammer for et regionalt miljøsamarbejde i Donau-Sortehavsregionen findes allerede (jf. afsnit 3 og bilag 2), men både gennemførelsen og samordningen af de forskellige igangværende aktiviteter sakker bagud, hvorved den ønskede synergi ikke opstår.

Der er derfor presserende behov for en bedre samordnet bistand til de bestående regionale miljøstrukturer (ICPDR og Sortehavskommissionen) og til de enkelte lande i regionen. Det er også vigtigt at fremme yderligere udvikling af det regionale samarbejde mellem landene i regionen.

Det Europæiske Fællesskab, som allerede yder teknisk og finansiel bistand til regionen, bør indtage en mere proaktiv rolle og blive drivkraften i denne stærkt nødvendige samordnede bistand.

- Som et første skridt skal ICPDR-sekretariatet udbygges, så det kan koordinere gennemførelsen af EU's vandrammedirektiv. Sideløbende hermed skal Sortehavssekretariatet og aktivitetscentre i de enkelte lande sikres et solidt grundlag, så landene omkring Sortehavet kan påtage sig det direkte ansvar for driften af disse instanser i politisk og finansiel henseende.

De to kommissioner har allerede i fællesskab afgivet erklæring om deres villighed til at samarbejde om opfyldelsen af fælles strategiske mål. Der er nu ved at blive udarbejdet et aftalememorandum mellem de to parter om nedbringelse af udledningen af næringsstoffer i Donau og Sortehavet.

- Europa-Kommissionen vil bestræbe sig på at gøre den overordnede strategi i aftalememorandummet mellem Donau- og Sortehavslandene til en fælles platform for samarbejde, med konkrete gennemførelsesforanstaltninger. Dette vil først og fremmest indebære, at parterne i konventionen undertegner memorandummet. For at skabe denne platform foreslår Kommissionen, at der oprettes en uformel taskforce (DABLAS taskforcen), inden for den eksisterende ramme for samarbejde mellem de to konventioner. Taksforcen skulle have til opgave at lede det forberedende arbejde med henblik på undertegnelse af aftalememorandummet og dernæst udarbejde en miljøplan med en prioriteringsliste over projekter til genopretning af miljøtilstanden i regionen.

---

kalisere, prioritere og behandle både punktkilder og diffuse kilder for næringsstoffer og giftige stoffer, der udledes i Dnepr-floden og gennem denne også i Sortehavet.

Der er også opstillet handlingsplaner for Prut-floden med støtte fra Fællesskabets TACIS-budget, for Don-flodens nedre løb med finansiering fra Verdensbanken, for Det Asovsk Hav primært med støtte fra Holland og Dnestr-floden (forskellige donorer).

Den uformelle taskforce skulle bestå af repræsentanter for landene i regionen, Donau- og Sortehavskommissionen, Europa-Kommissionen, berørte EU-medlemsstater, de internationale finansieringsinstitutioner og bilaterale donorer.

- På et mere teknisk plan vil Kommissionen støtte genoprettelsen af den fælles Donau/Sortehavsarbejdsgruppe, som udgangspunkt for bedre tekniske vurderinger af regionens miljøproblemer.

Både den uformelle taskforce og den fælles Donau/Sortehavsarbejdsgruppe påbegynder arbejdet i efteråret 2001.

- Europa-Kommissionen vil arbejde på at fremme samarbejdet mellem Donau- og Sortehavskonventionerne og Det Europæiske Miljøagentur (EEA) for at sikre, at overvågning og datahåndtering i regionen harmoniseres og er i overensstemmelse med den praksis, der følges i EU. I 2001-2002 vil EEA arbejde på at opstille foranstaltninger for Donau- og Sortehavsregionen, og dette vil danne udgangspunkt for yderligere bestræbelser i denne retning.

Et stort antal af landene i regionen ventes at blive medlemmer af Det Europæiske Miljøagentur (EEA) inden udgangen af 2002⁵. Dette vil formodentlig føre til, at EEA vil udvikle nye arbejdsområder med tilknytning til Donau og Sortehavet, med muligheden for at gennemføre særlige projekter af betydning for medlemslandene i regionen.

- Europa-Kommissionen vil bistå med opstillingen af operationelle retningslinjer for samarbejde mellem det fremtidige udvidede EEA og de andre lande i regionen.
- Det regionale miljøcenter i Szentendre (REC)⁶, som i en nær fremtid vil komme til at omfatte Tyrkiet sammen med de øvrige kandidatlande, bør opfordres til at deltage i udviklingen af projekter og aktiviteter for Donau og Sortehavet.
- Endvidere har Det regionale miljøcenter for Kaukasus⁷ en vigtig rolle at spille for de østlige Sortehavslande og bør derfor opfordres til at deltage i de nye foreslåede regionale aktiviteter.
- Der bør skabes en klar forbindelse mellem aktiviteterne i Donau-Sortehavsregionen og "Miljø for Europa"-processen, og EAP-taskforcens erfaringer med vandmiljøspørgsmål bør udnyttes. EAP-taskforcen vil derfor blive opfordret til at deltage i den uformelle taskforce, der skal oprettes.

Sortehavskommissionen har for nylig givet EU formel observatørstatus i konventionen. På lidt længere sigt - som led i tiltrædelsesprocessen for de relevante Sortehavslande - vil Europa-Kommissionen på Fællesskabets vegne søge at blive medlem af Sortehavskonventionen.

---

⁵ Rådets afgørelser 2001/582/EF - 2001/594/EF af 18. juni 2001 om indgåelse af aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Den Tjekkiske Republik, Polen, Rumænien, Slovenien, Ungarn, Letland, Litauen, Bulgarien, Den Slovakiske Republik, Estland, Cypern, Malta, Tyrkiet om deltagelse i Det Europæiske Miljøagentur og Det Europæiske Miljøoplysnings- og Miljøovervågningsnet.

⁶ <http://www.rec.org/>.

⁷ <http://rec.caucasus.net>.

Bedre integration af Donau- og Sortehavsprioriteringerne i EU's samarbejdspolitik

- Kommissionen vil bistå med miljøforbedringer i Donau og Sortehavet ved at fremme gennemførelsen af EU-direktiverne, navnlig vandrammedirektivet, i hele Donau afvandingsområdet og i Sortehavets kyststater, i første omgang i kandidatlandene. Tidsrammen for denne foranstaltning vil blive på ti år, med konkrete milepæle for de pågældende lande.
- På længere sigt vil Kommissionen søge at bistå med at skabe samarbejdsaftaler i lighed med den, der er indgået for Donauafvandingsområdet (jf. afsnit 2.1), for de andre floder, der flyder ud i Sortehavet⁸. Den første milepæl vil være en revurdering af de igangværende miljøhandlingsplaner for disse floder og udarbejdelse af en strategi for videreudvikling heraf. Dette arbejde vil blive påbegyndt i 2001, og der vil blive udarbejdet en plan for at inddrage alle landene i Sortehavsregionen i løsningen på områdets problemer.
- Europa-Kommissionen vil opfordre landene i regionen til, at de - hvis det er relevant og i overensstemmelse med de pågældende EU-instrumenter⁹ - i deres nationale programmer og strategier for finansiel støtte fra EU (LIFE, PHARE, ISPA, TACIS, CARDS, SAPARD osv.) inddrager projekter, der kan forbedre miljøet i Donau-Sortehavsregionen i tråd med bestemmelserne i EU's vandrammedirektiv og anden relevant lovgivning om vandressourcerne.
- Kommissionen vil opfordre landene i regionen og donorer, der finansierer projekter i området, til at sikre, at alle nye spildevandsrensningsanlæg er udstyret med faciliteter til sekundær behandling (biologisk), som uden for store omkostninger kan opgraderes til tertiær behandling (med fjernelse af næringsstoffer).
- Der er et grundlæggende behov for øget forskning, som kan skabe et solidt videnskabeligt grundlag for beslutninger om prioritering af investeringer med sigte på at forbedre miljøkvaliteten i Donauafvandingsområdet og i Sortehavsregionen, som er recipient for tilførslerne fra Donau-området. Den forskning, der udføres som led i Fællesskabets forskningsprogrammer, vil bidrage hertil.
- Kommissionen vil bestræbe sig på at sikre, at der i den næste revision af den fælles landbrugspolitik tages højde for den rolle, denne politik bør spille for beskyttelse og forbedring af miljøet i regionen, navnlig hvad angår mindskelse af næringsstofudledningen og beskyttelse af Donau-Sortehavsregionens naturreservater og biologiske mangfoldighed.
- Rumænien tegner sig for en særlig stor del af næringsstofudledningen til Sortehavet. Hele Rumænien er afvandingsområde for Sortehavet, hovedsagelig gennem Donau. Der bør lægges særlig vægt på at støtte Rumæniens bestræbelser på at mindske landets forureningskilder.

---

⁸ Da Sortehavskonventionen omfatter kystlinjen, kan dette være til hinder for en indfaldsvinkel baseret på afdræningsområder. Dette aspekt skal undersøges og om muligt løses.

⁹ ISPA er Fællesskabets vigtigste instrument til støtte for miljøinvesteringsprojekter. Phare-programmets rolle vil blive begrænset til støtte (i de ti central- og østeuropæiske kandidatlande) til institutionsopbygning og investeringer, som udgør en sekundær, men uundværlig del af programmer for integreret industri omstrukturering eller regionaludvikling.

- Kommissionen vil opfordre landene i regionen til at undertegne og ratificere de relevante FN/ECE-konventioner, navnlig *konventionen om beskyttelse og udnyttelse af grænseoverskridende vandløb og internationale søer* og *konventionen om grænseoverskridende virkninger af industriulykker*. Kommissionen vil understrege behovet for, at landene i Donau-Sortehavsregionen integrerer miljø- og sundhedsdimensionen i deres sektorpolitikker, som f.eks. transport, energi, landbrug, fiskeri, handel mv., i tråd med EU's integrationsstrategi (Cardiff-processen).

En mere effektiv finansiel støtte til regionen

Fællesskabets nuværende finansielle støtte til regionen omfatter 3 mio. EUR til det mellemstatslige TACIS-program (2000-budgettet) til teknisk bistand til de tre aktivitetscentre i henholdsvis Odessa, Krasnodar og Batumi, som støtte til udbygning af deres kapacitet til at yde vejledning og bistand med effektiv miljøforvaltning.

Endvidere ydes der gennem programmet for miljø og bæredygtig udvikling under rammeprogrammet for forskning støtte til en række forskningsprojekter i Donau-Sortehavsregionen. De vigtigste er: DANUBS-projektet, et stort forskningsprojekt vedrørende Donauafvandingsområdet, som tager sigte på at skabe videnskabeligt holdbare scenarier, ud fra hvilke beslutningstagerne kan prioritere de indgreb, der behøves for at mindske eutrofieringen af Sortehavet. Det andet projekt er TISZA RIVER PROJECT for integreret modelberegning, baseret på og valideret gennem feltundersøgelser. Projektet skal give beslutningstagerne et sæt instrumenter til planlægning og forvaltning af denne vigtige del af Donau-floden.

- Europa-Kommissionen vil sørge for, at der for fremtiden i alle EU-finansierede projekter i Donau-Sortehavsregionen tages hensyn til prioriteringerne i de strategiske miljøhandlingsplaner for regionen. Hidtil har dette ikke altid været tilfældet, eftersom landene ikke har angivet disse prioriteringer i deres ansøgninger om finansiel støtte.
- Kommissionen vil undersøge mulighederne for at forbedre sammenhængen i og samordningen af Fællesskabets finansielle bistand til regionale miljøprojekter, herunder infrastrukturprojekter. Dette kan indebære øget samordning af forskellige finansieringsinstrumenter for Donau-Sortehavsregionen, herunder ISPA, PHARE-programmet for Rumænien og Bulgarien såvel som TACIS-programmet for regionalt samarbejde og det finansielle instrument for Tyrkiet. Af andre muligheder kan nævnes projekter under INTERREG IIIB, som også kan omfatte kandidatlandene.
- Kommissionen vil undersøge og udnytte muligheden for at udvide Life-Tredjelande til at omfatte alle landene i regionen.
- Kommissionen vil arbejde på at øge investeringerne fra de internationale finansieringsinstitutter (IFI) og bilaterale donorer i området og vil undersøge alle mulighederne for øget EU-medfinansiering af IFI-investeringer og øget samordning med medlemsstaternes bilaterale programmer. I denne forbindelse er der planer om at medfinansiere en investering i vandforvaltning og vandforsyning i det sydlige Ukraine (2001-budgettet).

Af særlig stor betydning på kort sigt er frigørelsen af 70 mio. \$ til investeringer i regionen fra GEF-Verdensbankens "Partnership Investment Facility". Den Globale Miljøfacilitet, GEF, har planer om i de kommende år at finansiere et fælles teknisk bistandsprojekt for Donau- og Sortehavsområdet. Den samlede kapacitetsopbygningskomponent i projektet vil blive på 24 mio. \$. Første del af disse penge blev frigivet i maj 2001.

- Europa-Kommissionen vil støtte gennemførelsen af dette initiativ gennem sin deltagelse i ICPDR og Sortehavskommissionen.
- Kommissionen vil anmode EU-medlemsstaterne om at inddrage Donau-Sortehavsregionen i deres prioriteringer for bilateral støtte til fremme af miljø og bæredygtig udvikling.

6. KONKLUSION

Donau-Sortehavsregionen udgør en akse af stigende geopolitisk betydning i den udvidede Europæiske Union.

De regionale miljøproblemer i Donau- og Sortehavsområdet kræver hurtig handling og kan kun løses gennem en fælles indsats til genoprettelse af miljøet på regionalt plan. En sådan fælles indsats vil blive et værdifuldt værktøj til at fremme og siden sikre en bæredygtig udvikling i regionen.

EU's strategi for bæredygtig udvikling understreger den vigtige rolle, EU bør spille for at skabe en bæredygtig udvikling i Europa og også i mere global sammenhæng. Den fremhæver, at EU's såvel interne som eksterne politik skal yde aktiv støtte til andre landes bestræbelser på at realisere en mere bæredygtig udvikling.

- På denne baggrund opfordrer Kommissionen Rådet og Parlamentet til at overveje muligheden for et samordnet EU-initiativ i Donau- og Sortehavsområdet. Kommissionen vil i 2003 afgive beretning om resultaterne af de nye satsninger og initiativer, den agter at tage.

Bilag

BILAG 1 FORTEGNELSE OVER AKRONYMER

PHARE	Førtiltrædelsesstøtte til central- og østeuropæiske lande
ISPA	Strukturpolitisk førtiltrædelsesinstrument
TACIS	Støtteprogram for de nye uafhængige lande
SAPARD	Strukturpolitisk førtiltrædelsesstøtte til de central- og østeuropæiske lande
CARDS	Community Assistance for Reconstruction, Democratisation and Stabilisation
MEDA	Støtteprogram for Middelhavslandene
UNESCO	FN's organisation for Uddannelse, Videnskab og Kultur
ICPDR	Den Internationale Kommission for Beskyttelse af Donau
DRPC	Konventionen om beskyttelse af Donau
BSC	Kommissionen for Beskyttelse af Sortehavet mod Forurening (Sortehavskommissionen)
ICPBR	Den Internationale Kommission for Beskyttelse af Sortehavet
REReP	Regionalt miljøgenopretningsprogram
REC	Regionalt miljøcenter
GEF	Den Globale Miljøfacilitet
EEA	Det Europæiske Miljøagentur
BSEP	Miljøprogrammet for Sortehavet
PCB	Polychlorerede biphenyler

BILAG 2 MILJØSAMARBEJDE I REGIONEN

Bilag 2.1 Den Internationale Kommission for Beskyttelse af Donau

Konventionen om samarbejde om beskyttelse og bæredygtig udnyttelse af Donau (ICPDR) blev undertegnet den 29. juni 1994 i Sofia af elleve af Donaulandene og af Det Europæiske Fællesskab. Konventionen trådte i kraft den 22. oktober 1998, da ni lande havde ratificeret den.

Konventionen er baseret på Bukarest-erklæringen om beskyttelse af Donau og på FN/ECE-konventionen om beskyttelse af grænseoverskridende vandløb og internationale søer (Helsinki, 1992)¹⁰.

Konventionen omfatter overfladevand og grundvand i Donauflodens afvandingsområde, for så vidt de kontraherende parter besidder en del heraf.

Målet med Donau-konventionen er bæredygtig og forsvarlig vandforvaltning i Donaufvandingsområdet, herunder bevaring, forbedring og rationel udnyttelse af overfladevandet og grundvandet i Donaus afvandingsområde. Endvidere skal de kontraherende parter bestræbe sig på at bekæmpe farer, der opstår som følge af uheld med vandmiljøfarlige stoffer og som følge af højvande og isforekomster i Donau. De bestræber sig endvidere på at bidrage til at mindske miljøbelastningen af Sortehavet fra kilder i afvandingsområdet

Endvidere skal de kontraherende parter samarbejde om i det mindste at bevare og forbedre den nuværende miljø- og vandkvalitet i Donau og i vandområderne i flodens afvandingsområde.

De kontraherende parter skal træffe foranstaltninger til bæredygtig udvikling og miljøbeskyttelse af Donau. Målet er navnlig at sikre bæredygtig udnyttelse af vandressourcerne til kommunale, industrielle og landbrugsmæssige formål såvel som bevaring og genopretning af økosystemerne samt at opfylde andre krav af betydning for folkesundheden.

Konventionen finder anvendelse på følgende aktiviteter og foranstaltninger, såfremt de har eller kan få grænseoverskridende virkninger:

- udledning af spildevand, tilledning af næringsstoffer og farlige stoffer både fra punktkilder og diffuse kilder såvel som varmetilledning
- projekter og foranstaltninger inden for vandbygningsarbejder, navnlig regulering af vandløb og kontrol med deres afstrømning og vandstand, højvandssikring og afværgelse af farer som følge af isforekomster
- andre projekter og foranstaltninger til udnyttelse af vandet, såsom vandkraft og bortledning og indvinding af vand
- drift af bestående vandbygningsanlæg
- håndtering af vandmiljøfarlige stoffer og forebyggelse af uheld.

---

¹⁰ Konventionen blev godkendt af De Europæiske Fællesskaber i Rådets afgørelse (97/825/EF) den 24. november 1997, offentliggjort i EFT L 342, s. 18.

Konventionen finder anvendelse på spørgsmål i forbindelse med fiskeri og flod- og kanalskibsfart, for så vidt angår problemer med beskyttelse af vandet mod forurening som følge af disse aktiviteter.

For at opfylde målene med konventionen skal der udvikles bilateral og/eller multilateralt samarbejde, navnlig på følgende områder:

- registrering af tilstanden i de naturlige vandressourcer i afvandingsområdet på grundlag af vedtagne kvantitative og kvalitative parametre
- vedtagelse af retsfor skrifter om udledning af spildevand
- vedtagelse af retsfor skrifter om håndtering af vandmiljøfarlige stoffer
- vedtagelse af retsfor skrifter, der tager sigte på at reducere tilledningen af næringsstoffer og farlige stoffer fra diffuse kilder
- harmonisering af forskrifterne på et højt beskyttelsesniveau
- foranstaltninger til at undgå grænseoverskridende virkninger af affald og farlige stoffer, navnlig hidrørende fra transport.

Der skal træffes passende foranstaltninger til at forebygge og nedbringe de grænseoverskridende virkninger af forurening og til at sikre bæredygtig og forsvarlig udnyttelse af vandressourcerne såvel som bevaring af de økologiske ressourcer.

For at fremme målene med konventionen skal de kontraherende parter opstille komplementære eller fælles programmer for videnskabelig og teknisk forskning og sørge for samordnede eller fælles kommunikations-, varslings- og alarmsystemer for hele Donauafvandingsområdet.

De fem bilag til konventionen udgør en integrerende del af denne. I bilag I defineres begrebet "den bedste tilgængelige teknologi" og "den bedste miljøpraksis". Bilag II opregner de industrisektorer og farlige stoffer, som er omfattet af konventionen. Bilag III indeholder generelle retningslinjer vedrørende vandkvalitetsmålsætninger og -kriterier, og bilag IV beskriver Den Internationale Kommissions opbygning og procedurer, mens bilag VI indeholder voldtgiftsreglerne.

Bilag 2.2. Konventionen om beskyttelse af Sortehavet mod forurening

Dette samarbejde mellem Sortehavslandene blev for første gang formaliseret i konventionen fra 1992 om beskyttelse af Sortehavet mod forurening (Bukarest-konventionen) og de tre protokoller hertil. Protokollerne er en integreret del af konventionen og omfatter: beskyttelse af Sortehavet mod forurening fra landbaserede kilder; samarbejde om bekæmpelse af forurening af Sortehavets havmiljø med olie og andre farlige stoffer i nødsituationer og beskyttelse af Sortehavets havmiljø mod forurening som følge af dumpning.

Sortehavskonventionen omfatter kun Sortehavet og er som sådan en kystkonvention for de lande, der støder ud til Sortehavet. Konventionen åbner imidlertid mulighed for, at ikke-Sortehavslande kan associeres til konventionen, hvis de deler konventionens mål.

Konventionen om beskyttelse af Sortehavet mod forurening forpligter de kontraherende parter til hver for sig eller i fællesskab at træffe alle de nødvendige foranstaltninger til at forebygge, mindske og bekæmpe forurening af Sortehavet. Endvidere kan de kontraherende parter opstille tillægsprotokoller på de områder, de finder nødvendige.

Følgende aktiviteter og foranstaltninger falder ind under konventionens anvendelsesområde:

- Forebyggelse af forurening af havmiljøet med stoffer, der er opført i konventionens bilag. Herunder stoffer, der indeholder tungmetaller, persistente stoffer og radioaktive stoffer
- Forebyggelse, mindskelse og bekæmpelse af forurening fra landbaserede kilder
- Forebyggelse, mindskelse og bekæmpelse af forurening fra skibe
- Samarbejde om bekæmpelse af forurening i nødsituationer
- Forebyggelse, mindskelse og bekæmpelse af forurening forårsaget af dumpning
- Forebyggelse, mindskelse og bekæmpelse af forurening fra aktiviteter på kontinentalskollen, som f.eks. indvinding af naturressourcer
- Individuelle eller vedtagne foranstaltninger til forebyggelse, mindskelse og bekæmpelse af luftbåren forurening
- Beskyttelse af havmiljøets levende ressourcer
- Forebyggelse af forurening fra transport af farligt affald
- Samarbejde om videnskabelig forskning
- Komplementære eller fælles overvågningsprogrammer

I henhold til Bukarest-konventionen sørger Istanbul-kommissionen for at samordne arbejdet i forbindelse med konventionen. I september 2000 oprettede Sortehavslandene Sortehavskommissionens sekretariat. Gennemførelsen af Bukarest-konventionen vil nu blive samordnet af sekretariatet.

BILAG 2.3   ANDRE AKTØRER

Europa-Kommissionen

PHARE- og TACIS-projekter i miljøprogrammet for Donauafvandingsområdet

	Fuldstændig titel	Kort beskrivelse	Modtagerlande
1994	Gennemførelse af varslingsssystem for Donau (AEWS - Accident Emergency Warning System)	Indførelse af et effektivt varslingsystem i tilfælde af nødsituationer i Donauafvandingsområdet. Oprettelse af et internationalt varslingscenter i hvert af Donaulandene (Principle International Alert Centre - PIAC). Varslingscentret skal være den eneste ansvarlige driftsenhed med ansvar for al (international) kommunikation. Varslingscentrene aktiveres ved meddelelse om potentielt alvorlig, pludselig forureningshændelse eller -ulykke.	hele Donauafvandingsområdet
1994	Sedimentkvalitet og biomonitoring	Indsamling af detaljerede oplysninger om sedimenter og biomonitoring i det udvalgte afsnit af Donau (anvendt forskning)	HU, SK
1995	Projekter indledt i 1995		
1995	Setting up demonstration centres for sustainable agriculture in Donaue Basin (Oprettelse af demonstrationscentre for bæredygtigt landbrug i Donauafvandingsområdet)	Opførelse af 3 demonstrationslandbrugsbedrifter (Bulgarien, Rumænien og Ungarn) for bæredygtigt landbrug og opstilling af prognoser for fremtidigt økologisk landbrug (anvendt forskning)	HU, BG, RO
1995	Belastningen fra radionuklider i overfladevand og sedimenter i Donauafvandingsområdet	Undersøgelse af spor af ophobning af radionuklider nedenstrøms (anvendt forskning)	HU, RO
1995	Anvendelse af næringsstoffer i landbruget i Central- og Østeuropa/beskyttelse af vandressourcerne mod diffus næringsstofforurening	Undersøgelse af anvendelsen af agro-kemikalier og miljøbelastningen som følge heraf (anvendt forskning)	RO, HU
1995	Fjernelse af fosfater fra vaskemidler i Donauafvandingsområdet	Undersøgelse af tilledningen af fosfater i Donau, også fra vaskemidler (anvendt forskning)	HU, RO, SK
1995	Biodiversity study of Danube River (Biodiversitetsundersøgelse af Donau)	Kortlægning af biodiversiteten i Donau (anvendt forskning)	SK, BG, RO
1995	Danube Eros 2000 project – Romanian part (Donau Eros 2000 projekt - den rumænske del)	Anvendt forskning: vurdering af udviklingen i Donaus og Donaudeltaets miljøtilstand og indvirkningen på økosystemet i den rumænske kystzone	RO
1995	Donau Eros 2000 projekt - den bulgarske del	Vurdering af udviklingen i Donaus og Donaudeltaets miljøtilstand og indvirkningen på økosystemet i den bulgarske kystzone (anvendt forskning)	BG, RO

1995	Vådområders, flodsletters og reservoirers nuværende og mulige fremtidige rolle for fjernelse af næringsstoffer fra overfladevand	Undersøgelse af vådområder og flodsletters mulige rolle for fjernelse af næringsstoffer fra overflade(vand) (anvendt forskning)	SK, SLO, R
1995	Økologisk risikovurdering af forurening med tungmetaller og organiske mikroforureningsstoffer i Donaus afvandsområde	Udvikling af politiske redskaber og videnskabelig infrastruktur til miljøvurdering af ophobning og udledning af kemiske forureningsstoffer (anvendt forskning)	SK, BG, HU
1995	Vandkvalitetsmål og -målsætninger for overfladevandet i Donauafvandsområdet	Udvikling af vandkvalitetsmål og forslag til strategier til mindskelse af udledningen af næringsstoffer i overfladevand (anvendt forskning)	HU, SLK, R
1995	Regional pesticidundersøgelse for Donau-området	Vurdering af risikoen ved pesticidanvendelse for mennesker og planter og dyr i vandmiljøet og rekommandationer om juridiske, politiske og ledelsesmæssige rammebestemmelser (anvendt forskning)	BG, SK, HU
1995	Development of a Danube Basin Alarm model in support of the Accident Emergency Warning System (Udvikling af en alarmmodel for Donauafvandsområdet til støtte for varslingsystemet (AEWS))	Udvikling og indkøring af model for transport og nedbrydning af stoffer, der udledes som følge af uheld (anvendt forskning)	HU, SK, RO
1995	Nutrient balances for Danube countries and options for surface and ground water protection (Næringsstofbalancer for Donaulandene og muligheder for beskyttelse af overflade- og grundvand)	Rekommandationer for overvågning af vandkvaliteten og næringsstofbelastningen samt metodologi, teknologioverførsel og kapacitetsopbygning (anvendt forskning)	HU, BG, CZ
1996	Projekter indledt i 1996		
1996	Forundersøgelser af projektet (morfologiske ændringer og bekæmpelse af de negative effekter heraf på et udvalgt afsnit af Donau)	Undersøgelse af de negative virkninger af morfologiske ændringer i Donaus nedre løb (anvendt forskning)	SK, HU, RO
1996	Forvaltning af program for anvendt forskning	Forvaltning af programmet for anvendt forskning og tilrettelæggelse af en slutkonference om anvendt forskning i Sinaia, Rumænien, herunder udsendelse af en konferencerapport	Hele Donauafvandsområdet
1997	Projekter indledt i 1997		
1997	Genoprettelse af små vådområder i Donauafvandsområdet	Støtte til og udbygning af lokale ekspertiser og lokale organisationer med henblik på genoprettelse af vådområder	Hele Donauafvandsområdet

1997	Vurdering af behovet for kapacitet i Bosnien-Hercegovina med henblik på deltagelse i MLIM og AEWS	Vurdering af kapaciteten i Bosnien-Hercegovina til deltagelse i MLIM og AEWS	Bosnien-Hercegovina
1997	Clean technology and industrial waste management (Renere teknologi og håndtering af industriaffald)	Vurdering af teknologi og udvælgelse af metoder til mindskelse af forureningen fra industrien (3 fabrikker)	BG, SK, RO
1997	Projekt M1: Grænseoverskridende vurdering af forureningsbelastning og udviklingen heri	Aftale om fælles, kompatible og omkostningseffektive procedurer for beregning af forureningsbelastning	Hele Donauafvandingsområdet
1997	Behandling og bortskaffelse af naturgødning	Mindskelse af overflade- og grundvandsforurening og af næringstoffiledningen til Donau-Sortehavet fra affald fra husdyrbrug	SLO, RO, H
1997	EPDRB workshop for environmental Small Investment (EPDRB-workshop for små miljøinvesteringer)	Afholdelse af workshop "små miljøinvesteringer"	Hele Donauafvandingsområdet
1997	Project AE1: Information Enhancement (Projekt AE1: Bedre oplysning)	Udbygning af PIAC-personalets ekspertise og viden	Hele Donauafvandingsområdet
1997	AE2-metoder til kalibreringsforsøg	Anbefaling af omkostningseffektiv og metodologisk fremgangsmåde til kalibreringsforsøg for alarmmodel for Donauafvandingsområdet; kalibrering af forureningsuheld	Hele Donauafvandingsområdet
1997	Floodplain meadow and forest restoration (Genoprettelse af skov- og vådenge)	Genoprettelse og bæredygtig forvaltning af skov- og vådenge i den nedre del af Dyje/Morava-flodsystemerne	CZ, SK
1997	Danube M2: Data processing, Data Interpretation and Information Dissemination (Donau M2: databehandling, datafortolkning og videreformidling af oplysninger)	Bedre fortolkning af vandkvalitetsdata og omfattende videreformidling af godkendte oplysninger/data	Hele Donauafvandingsområdet
1997	Development of the Yantra river basin (Udvikling af Yantra-flodafvandingsområdet)	Udvikling og gennemførelse af pilotprojekt til oprettelse af et råd for Yantra-flodafvandingsområdet i Bulgarien	BG, RO
1997	M4: Udvikling af et stabilt overvågningsprogram	Gennemførelse af et omkostningseffektivt og stabilt kvalitetsanalyseprogram i Donauafvandingsområdet	Hele Donauafvandingsområdet
1998	Projekter indledt i 1998		
1998	Water quality enhancement in Donau River Basin (Forbedring af vandkvaliteten i Donau)	Foranstaltninger til forbedring af vandkvaliteten i Donauafvandingsområdet	Hele Donauafvandingsområdet
1998	Restoration of fish habitat (Genoprettelse af fiskehabitat)	Genoprettelse af vandløb og af fiskehabitater i Dyje/Morava-flodernes nedre løb	CZ, SK

1998	International co-operation in Danube river basin (Internationalt samarbejde om forvaltning af Donauafvandsområdet)	3 komponenter til internationalt samarbejde om flodforvaltning (Tisza og Drava)	RO, SK, HU
1998	M5 : Støtte til undergruppe og arbejdsgruppe for overvågning og laboratorie- og informationsforvaltning	Støtte til under- og arbejdsgrupper for overvågning og laboratorie- og informationsforvaltning	Hele Donauafvandsområdet
1998	CBC-1996: Accident Emergency Warning System and Monitoring (Uhedsvarslingssystem og overvågnings-, laboratorie- og informationsforvaltning for Ukraines og Moldovas del af Donauafvandsområdet)	TACIS-projekt: Det overordnede mål er at sætte Ukraine og Moldova i stand til at opfylde deres internationale forpligtelser i henhold til DRPC mht. indførelse af AEWS- og TNMN-systemerne i Donau-området	UE, ML
1998	Overførsel af færdigheder til undergruppen for uhedsvarslingssystemet (AEWS)	Støtte til AEWS-undergruppen	Hele Donauafvandsområdet
1998	Sidste fase af "Morfologiske ændringer og afværgelse"	Integreret planlægning af afværgeforanstaltninger i forbindelse med morfologiske ændringer af floder	Hele Donauafvandsområdet
1998	Udvekslings- og videreuddannelsesprogram for de internationale alarmeringscentre (PIAC). Denne foranstaltning er knyttet til 1997-projektet AE1. Rapporten om sidstnævnte projekt omfatter også rapporten om 1998-projektet	Udvekslings- og uddannelsesprogram for PIAC-personalet. Dette projekt supplerer projekt AE1 (bedre information), PHARE kontrakt nr. 97-5244. For nærmere oplysninger henvises til AE1-projektet	Hele Donauafvandsområdet
1999	Projekter indledt i 1999		
1999	Grænseoverskridende samarbejde om bevarelse af vådområder og forvaltning af flodområder	4 foranstaltninger til beskyttelse/genopretning af vådområder og flodsletter	SLO, HU, S
1999	Bæredygtig vandkvalitetsforvaltning	7 foranstaltninger til vandkvalitetsforvaltning	Hele Donauafvandsområdet
1999	Ship-Borne oily waters and wastes (Olieholdigt vand og affald fra skibe)	Forundersøgelse af system til indsamling af forurenende stoffer fra skibe	Hele Donauafvandsområdet
1999	Forbedring og vedligeholdelse af EPDRB-hjemmesiden	Forbedring og vedligeholdelse af EPDRB-hjemmesiden	Hele Donauafvandsområdet
1999	Bæredygtig forvaltning af naturgødning fra husdyrbrug i Donauområdet	Bæredygtig forvaltning af naturgødning fra husdyrbrug	Hele Donauafvandsområdet
1999	Videreformidling af oplysninger om bæredygtigt landbrug	Kapacitetsopbygning i institutioner for økologisk landbrug med henblik på bedre videreformidling af oplysninger om bæredygtigt landbrug	BG, HU, RO

1999	Udvalgte foranstaltninger i Moldova og Ukraine (fra miljøprogrammet for Donauområdet)	4 foranstaltninger (renere industriproduktion, affaldshåndtering, forvaltning af flodbækken og beskyttelse af vådområder) til gennemførelse af implementeringsprogrammet for den strategiske handlingsplan (SIP) i Moldova og Ukraine.	UE, ML
------	---	--	--------

I det første år af ISPA's eksistens, ISPA 2000, var støtten fokuseret på finansiel bistand til miljøprojekter i tilknytning til gennemførelsen af EU's vandlovgivning i de central- og øst-europæiske kandidatlande. Dette vil også være en prioriteret opgave for ISPA-operationerne i de kommende år, og de vil have direkte positive konsekvenser for kvaliteten og forvaltningen af vandressourcerne i Donau- og Sortehavsområdet.

De vigtigste forskningsprojekter vedrørende Donau og Sortehavet er:

EROS-2000/EROS-21 ("The interactions between the River Danube and the Northwestern Black Sea"). EROS-2000 var pilot-fasen af EROS-21.

ERMAS ("European River Margins: Role of biodiversity in the functioning of riparian systems"). Dette projekt gik bl.a. ud på at undersøge vådområderne i Donau-deltaet (Universitet i Bucharest)

DANUBS projektet, påbegyndt i februar 2001 (skal afsluttes ved udgangen af januar 2005). Dette projekt omfatter hele Donau-afvandingsområdet og vedrører næringsstoffer og andre udvalgte forureningsstoffer, herunder deres skæbne i den vestlige del af Sortehavet.

TISZA RIVER PROJECT, som netop er færdigforhandlet med hensyn til finansieringen heraf, og som vil blive genstand for en kontrakt inden udgangen af indeværende år.

Projekter i Sortehavsområdet

For Sortehavsområdets vedkommende har EU ydet støtte via miljøprogrammet for Sortehavet, hvis overordnede mål er at bistå Bulgarien, Rumænien, Rusland, Ukraine og Georgien med at styrke deres egen og fælles kapacitet til at klare miljøproblemerne i Sortehavsområdet. Kontraktbeløbet var på i alt 1,5 mio. EUR fra PHARE/TACIS-budgettet (1995).

Projektet bestod af fem dele:

- (1) Miljø, uddannelse og folkeoplysning
- (2) Bæredygtig økonomisk udvikling
- (3) Vurdering og overvågning af forurening
- (4) Kystzoneforvaltning
- (5) Omstrukturering af Sortehavets biodiversitetscenter

Derudover er der ydet støtte til Sortehavssekretariatet via TACIS.

Den Internationale Task Force for Donau

Den 25. februar 2000 blev der på Europa-Kommissionens initiativ oprettet en international Task Force foranlediget af cyanid-forureningsulykken i Baia Mare. *Den Internationale Taskforce for Vurdering af Baia Mare-ulykken (Baia Mare-taskforcen)* arbejdede snævert sammen med Den Internationale Kommission for Beskyttelse af Donau, men er dog helt uafhængigt af denne.

Taskforcens vigtigste opgaver var: at vurdere skaderne, undersøge årsagerne til ulykken, foreslå foranstaltninger til at sikre, at en sådan ulykke aldrig vil kunne ske igen, og endelig undersøge, hvad der kan gøres for at genskabe tilliden hos den lokale befolkning.

Taskforcen har undersøgt årsagerne til ulykken og har opstillet en række rekommandationer med sigte på skærpede lovbestemmelser og bedre driftspraksis på området .

Den Globale Miljøfacilitet (GEF)

Den globale miljøfacilitet blev oprettet for at skabe internationalt samarbejde og medfinansiere foranstaltninger til at afværge følgende fire alvorlige trusler mod det globale miljø: tab af biodiversitet, klimaændringer, forurening af internationale vandområder og ozonlagsnedbrydning. GEF, der blev lanceret i 1991 som et forsøgsprojekt, blev omstruktureret efter topmødet om jorden i Rio de Janeiro. Omstruktureringen resulterede i en mere strategisk, effektiv og gennemsigtig institution med større åbenhed udadtil. I 1994 forpligtede 34 nationer sig til at yde 2 mia. \$ til støtte for GEF's arbejde; i 1998 afsatte 36 nationer 2,75 mia. \$ til beskyttelse af det globale miljø og fremme af bæredygtig udvikling.

GEF kan kun opfylde sin globale miljøopgave, hvis det sker som led i en verdensomspændende bevægelse hen imod bæredygtig udvikling. GEF er regi for 166 medlemslande, førende udviklingsinstitutioner, det videnskabelige samfund samt en lang række private og ikke-statslige organisationer, som alle arbejder for en fælles dagsorden til beskyttelse af det globale miljø.

Hvad de internationale vandområder angår, har GEF siden 1993 ydet støtte til lande i Donauafvandingsområdet og til landene omkring Sortehavet med henblik på at give dem større indsigt i de vandrelaterede problemer og mulighed for at opbygge deres egen kapacitet til at løse problemerne i fællesskab inden for rammerne af Donau-konventionen og Sortehavskonventionen.

GEF har ydet støtte til en række projekter, som gik ud på at nå dette mål gennem en fælles grænseoverskridende analyse, som kunne danne udgangspunkt for opstilling af landespecifikke prioriteringer og udarbejdelse af en strategisk handlingsplan for de regionale og nationale tiltag, der skal til for at komme årsagerne til de grænseoverskridende problemer til livs.

Inden for rammerne af GEF's program for mindre tilskud, der administreres af UNDP, har GEF finansieret *Danube Grant Programme* for NGO'er. Dette program blev i 1998-99 gennemført af det regionale miljøcenter for Central- og Østeuropa. Hovedformålet var at inddrage befolkningen og gøre den mere bevidst om problemerne og styrke ikke-NGO'ernes deltagelse i lokale forureningsbekæmpelsesforanstaltninger og oplysningsprojekter.

Samtidig hermed har GEF finansieret programmet for forureningsbekæmpelse i Donau. Programmet tager sigte på at forbedre kvaliteten af overflade- og grundvandet og har opstillet en række projekter og foranstaltninger til bekæmpelse af forurening og de grænseoverskridende virkninger heraf i Donaus afvandingsområde og Sortehavet. Programmet støtter de strategier og politikker, der er opstillet som led i den strategiske handlingsplan, såvel som gennemførelsen af forureningsbekæmpelsesprogrammet for Donau.

Følgende aktiviteter er gennemført inden for rammerne af forureningsbekæmpelsesplanen for Donau:

- grænseoverskridende undersøgelse, herunder en fortegnelse over de vigtigste forureningskilder og "hot spots"
- udvikling af en model til vurdering af strømmen af forurenende stoffer gennem Donau til Sortehavet (vandkvalitetsmodel for Donau)
- udarbejdelse af tematiske kort til forvaltning af afvandingsområdet, udkast til en række undersøgelser af finansieringsmekanismer, genopretning af vådområder og oprettelse af en databank for igangværende og planlagte projekter (421 projekter, der omfatter 246 hot spots).

Resultaterne af forureningsbekæmpelsesprogrammet vil være til støtte for aktiviteterne i ICPDR gennem udvikling af et handlingsprogram for gennemførelse af konventionen om beskyttelse af Donau.

Økonomisk samarbejde i Sortehavsområdet (BSEC)

Det økonomiske samarbejde i Sortehavsområdet finder sted inden for rammerne af en organisation, med deltagelse fra regeringer, parlamenter, erhvervsbrancher og finansinstitutter. Målet er at samordne og synkronisere deltagerlandenes synspunkter og holdninger til det økonomiske samarbejde i Sortehavsområdet.

Den mellemstatslige komponent består af *samlingen af deltagerlandenes udenrigsministre*, som er det beslutningstagende organ, samlingen af højtstående tjenestemænd, ekspertgrupper, der er udenrigsministrenes hjælpeorganer, og som tager sig af de konkrete aspekter af organisationens arbejde.

I henhold til udenrigsministersamlingens afgørelse fik BSEC's stående internationale sekretariat hovedkvarter i Istanbul, Tyrkiet. Sekretariatet, der står under BSEC's mødeformand, indledte arbejdet i 1994.

Den mellemparlamentariske komponent blev skabt i 1993, da repræsentanterne for Albanien, Armenien, Azerbajjan, Georgien, Moldova, Rumænien, Rusland, Tyrkiet og Ukraine vedtog at oprette BSEC's parlamentariske forsamling (PABSEC). Målet var at skabe gode betingelser i deltagerlandene, herunder juridisk bistand til gennemførelsen af de mål og principper, der blev fastsat i erklæringen fra BSEC-topmødet. PABSEC fik også til opgave at styrke den pluralistiske, demokratiske struktur og den politiske stabilitet i Sortehavsområdet.

Der er tre udvalg under PABSEC, og miljøspørgsmål håndteres af "Udvalget for Økonomiske, Kommercielle, Teknologiske og Miljømæssige Anliggender".

Sortehavsområdets handels- og udviklingsbank (Black Sea Trade and Development Bank), der har hovedkvarter i Thessaloniki, udgør den finansielle komponent af BSEC's struktur. Banken er det organ i BSEC, der i første række udarbejder, finansierer og gennemfører fælles regionale projekter og tilvejebringer de nødvendige finansielle ressourcer til deltagerlandene.

Donaus miljøforum

Donaus miljøforum (Danube Environment Forum - DEF) er et net af 13 ikke-statslige organisationer, der repræsenterer alle landene i afvandingsområdet, med undtagelse af Ungarn og Moldova. I oktober 1999 blev DEF registreret officielt som en international organisation i henhold til slovakisk lov. DEF fik tildelt observatørstatus i Den Internationale Kommission for Donau i november 1999. DEF har nationale kontaktpunkter i seks lande (Østrig, Den Tjekkiske Republik, Slovakiet, Jugoslavien, Rumænien og Ukraine).

Donau-Kommissionen

I Juli 2000 tilsluttede Rådet sig et forslag fra EU-Kommissionen om tilskud til en international fond til oprensning af Donau ("The International Fund for Clearing the Danube Riverbed Channel"), som ledes af Donau-Kommissionen i Budapest.

Siden januar 2001 har Donau-Kommissionen påbegyndt oprensningen af dele af Donau.

BILAG 3 BEFOLKNINGEN I DONAU-SORTEHAVSREGIONEN

Land	Indbyggertal i Donau-området (millioner)	% af indbyggertallet i Donau-området
Tyskland	9,1	10,9
Østrig	7,7	9,2
Den Tjekkiske Republik	2,8	3,4
Slovakiet	5,2	6,2
Ungarn	10,2	12,2
Slovenien	1,7	2,0
Kroatien	3,2	3,8
Jugoslavien	9,0	10,8
Bosnien og Hercegovina	2,9	3,5
Bulgarien	3,9	4,6
Rumænien	22,6	27,1
Moldova	1,9	2,3
Ukraine	3,1	3,7
Donau-området I alt	83,3	100

Land	Indbyggertal i Sortehavsområdet (millioner)	% af indbyggertallet i Sortehavsområdet
Bulgarien	5,5	5,0
Rumænien	23	20,6
Ukraine	47,1	42,2
Tyrkiet	7,8	7,0
Rusland	26,1	23,4
Georgien	2	1,8
Sortehavsområdet i alt	111,5	